

verkiezingen in Congo" (55037925C)

16 Question de Els Van Hoof à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "Les élections au Congo" (55037925C)

16.01 Els Van Hoof (cd&v): *Op 20 december worden in Congo verkiezingen georganiseerd. Vijf jaar na de vorige, rumoerige verkiezingen van 2018 moet het Congolese vertrouwen in het democratische proces hersteld worden. Het is belangrijk dat de verkiezingen van 2023 vrij, transparant, inclusief en vreedzaam verlopen, mét de aanwezigheid van nationale en internationale waarnemers.*

Enkele weken geleden werd er een vreedzame betoging van de oppositie gewelddadig neergeslagen. Verschillende personen werden ook opgepakt achteraf. Deze actie werd wereldwijd veroordeeld, onder meer door de EEAS. In België bleef het echter stil. Niet veel later – op 30 mei – werd de rechterhand van de presidentskandidaat Moïse Katumbi opgepakt. Hij werd beschuldigd van contact te hebben met M23 en de Rwandese legerleiding. Nog een week later werd er een huiszoeking uitgevoerd in de woning van Katumbi. Op 1 maand tijd zijn dit dus drie aanwijzingen dat er pogingen zijn om de oppositie te onderdrukken. We moeten hier waakzaam voor zijn en escalatie ten alle koste vermijden.

Op 26 april antwoorde u op mijn vraag dat er in juni een Europese pre-missie zou worden georganiseerd om de electorale, logistieke en veiligheidsaspecten van een observatiemissie te bestuderen.

Wanneer mogen we een rapport verwachten van de Europese pre-waarnemingsmissie waarin het haar bevindingen neerschrijft? Zo ja wat staat in het rapport? Hoe houdt België hiermee rekening?

Op welke manier verleent België steun aan het Congolese middenveld met oog op de verkiezingen?

Heeft u uw Congolese homoloog al aangesproken op de pogingen tot intimidatie van politici?

16.02 Hadja Lahbib, ministre: Madame Van Hoof, la mission d'évaluation de l'Union européenne visant à préparer une éventuelle mission d'observation électorale de l'Union européenne s'est déroulée entre le 4 et le 14 juin. Les membres de la mission d'évaluation soumettront leur rapport et leur avis au Haut représentant Josep Borrell dans les semaines à venir. Ce dernier devrait alors prendre une décision d'ici fin septembre sur l'envoi d'une mission d'observation de l'Union

européenne en RDC.

België blijft actief pleiten voor de inzet van een Europese verkiezingswaarnemingsmissie met (...) waarnemers. Dat was een van mijn boodschappen tijdens mijn bezoek aan Kinshasa in februari. De Congolese autoriteiten hebben daarna een formele aanvraag ingediend voor een officiële waarnemingsmissie bij de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO).

Enkele dagen geleden heb ik deze kwestie persoonlijk opnieuw aan de orde gesteld bij Josep Borrell. In het kader van de verkiezing van 2023 steunt België via zijn programma voor ontwikkelingssamenwerking het Congolese maatschappelijke middenveld door twee projecten voor burgerschapsvorming te financieren. Het eerste wordt gezamenlijk uitgevoerd door de ngo 11.11.11 en CNCD. Het wil de civiele maatschappij en de burgerdynamiek versterken tijdens de verkiezingsperiode. Het tweede project wordt uitgevoerd door 11.11.11 alleen.

Il vise l'établissement d'un cadre permanent de dialogue entre les parties prenantes au processus électoral: les acteurs étatiques, la société civile, les médias, les mouvements de jeunes, les regroupements sociaux et politiques de femmes.

Un accent important sera également mis sur la promotion de la participation politique des femmes à travers les différentes échéances électorales.

La Belgique a publié conjointement avec une dizaine de partenaires internationaux une déclaration à Kinshasa le 2 juin dernier. Dans celle-ci, nous avons clairement rappelé que la liberté d'expression, de presse, de réunion, d'association et de mouvement sont des éléments essentiels d'un processus libre, équitable et pacifique, tout comme de l'État de droit.

Nous avons également réitéré nos préoccupations concernant l'usage excessif de la force en réponse aux manifestations, les restrictions imposées à la liberté de mouvement, ainsi que les arrestations arbitraires. Nous avons pris note de l'annonce d'enquêtes sur l'usage excessif de la force par les services de sécurité, et nous les avons encouragées.

Nous avons également souligné que tous les dirigeants politiques, qu'ils soient dans l'opposition ou alignés sur la majorité au pouvoir, partagent la responsabilité de veiller à ce que ce processus électoral soit pacifique, et de rejeter toute incitation à la violence pendant la campagne électorale.

Tot slot riepen wij op tot respect voor de

fundamentele democratische rechten en gelijke kansen voor alle kandidaten.

België en de Europese Unie blijven de ontwikkelingen op de voet volgen. Daarvan getuigt een verklaring die heel binnenkort op initiatief van België zal worden uitgebracht door de Europese Unie en haar lidstaten en waarin de kwesties zullen worden behandeld.

Tot slot wil ik benadrukken dat druk en intimidatie tegenover oppositieleiden niet thuis horen in een verkiezingsproces en dat het rechtssysteem niet kan worden gemanipuleerd.

Oui, madame Van Hoof, la Belgique continue de condamner fermement le soutien du Rwanda au M23. De même, nous condamnons fermement la collaboration entre certains éléments des forces armées congolaises et les milices des FDLR. Ces messages ont été transmis à plusieurs reprises au plus haut niveau, tant à Kinshasa qu'à Kigali.

België heeft een publieke verklaring in die zin afgelegd, nog voor de publicatie van het tussentijdse rapport van de VN-deskundigen. Dat standpunt zal zeker niet veranderen na het nieuwe rapport van de VN-deskundigengroep dat in juni 2023 werd gepubliceerd.

De Europese verklaring die ik eerder vernoemde, zal ook op de kwestie ingaan.

België heeft altijd bepleit dat het kader van beperkende maatregelen van de Europese Unie dynamisch moet zijn. Het gaat erom snel te reageren op de evolutie van de situatie om de verantwoordelijken voor het aanhoudende geweld in het oosten van de DRC te straffen.

Le rapport du groupe des experts de l'ONU pointe certaines responsabilités et je n'exclus pas que des mesures soient prises par l'Union européenne ou les Nations unies. La Belgique continue de soutenir pleinement le processus de Nairobi et Luanda, malgré les obstacles et l'absence de réalisation de certains engagements pris. Ils demeurent pertinents à nos yeux, car ils sont portés par les acteurs régionaux eux-mêmes. Ils restent la piste la plus crédible d'une désescalade à court terme.

Wij moeten daarom allen alle belanghebbenden blijven helpen en oproepen om hun toezeggingen in het kader van de processen van Nairobi en Luanda na te komen.

16.03 **Els Van Hoof** (cd&v): Mevrouw de minister, ik kijk in ieder geval uit naar de verklaring van de Europese Unie en de lidstaten inzake de

aangehaalde kwesties om te weten in welke richting zij gaat en ook naar het rapport dat eind september uitkomt, hoewel dat laat is voor de verkiezingen in december. Het gaat immers over het al dan niet ondersteunen van de verkiezingen, zowel logistiek als via waarnemingsmissies. Ook dat is dus een belangrijk rapport waarover wij ons zullen moeten buigen om te bekijken wat België gaat doen.

Wij hebben de verkiezingen in het verleden altijd ondersteund, maar de vraag is of wij dat nu ook zullen doen. Ik heb recent in diverse Congolese media gelezen dat er een boycot van verschillende kandidaten komt. U verwees ook al naar de intimidatie van bepaalde kandidaten. Wij moeten dat met argusogen blijven bekijken en afwegen welke ondersteuning wij aan de verkiezingen zullen geven. Ik zal dat alvast doen en in september uiteraard terugkomen op het rapport van de EU, dat wij met aandacht zullen lezen. Het is alleszins goed dat u de EU aanspoort om daarover verklaringen af te leggen.

In het VN-rapport over Oost-Congo werd nogmaals duidelijk dat er een link is tussen de Rwandese regering en de rebellengroep M23, dat eigenlijk een filiaal van het Rwandese regeringsleger is, en dat ook Rwandese topgeneraals deelnemen aan en instructies geven voor de militaire operaties in Oost-Congo. Dat is uiteraard onaanvaardbaar. Het is de eerste keer dat u die zaak niet alleen veroordeelt, maar dat u zegt dat u, samen met de EU en de VN, de verantwoordelijken wilt aanduiden en dat u snel wilt reageren op de straffeloosheid die nu al 20 jaar duurt. In *De Standaard* getuigde een vrouwenrechtenactiviste over het eindeloze geweld dat wordt gepleegd, ook tegen vrouwen. Ik hoop dat die straffeloosheid wordt doorbroken, want wat houdt hen tegen om hiermee verder te gaan als de internationale gemeenschap er niet op reageert. Ik hoop echt dat het VN-rapport au sérieux wordt genomen en dat er sancties worden getroffen om de straffeloosheid tegen te gaan. Ik kijk ook uit naar de reacties op internationaal vlak.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

17 **Vraag van Els Van Hoof aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "Het Spaanse voorzitterschap van de EU" (55037927C)**

17 **Question de Els Van Hoof à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "La présidence espagnole de l'UE" (55037927C)**

17.01 **Els Van Hoof** (cd&v): *Op 1 juli nam Spanje*